

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ט אלול תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות עא | דף הכולל: כתובות פד.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ג' עד סימן נ"א סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון - פרק ה' 'וכן שיכת' עד פרק ה' 'הא למה זה'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הכניעה פרק ד' עד פרק ה' 'והחמישי כאשר יחשוב בגדולת הבורא'



להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הצעיר בן ה-19 הציץ במראה ונחרד לגלות מולו מבוגר בעל שיער אפור-כסוף... כיצד הגיע דג חגור בגארטל לשולחנו של הרבי מקוזמיר? | מצא רב קו אנונימי - האם חייב להכריז? | 2489

על דא ועל הא

"בן כמה אתה?" הוסיף הנוירולוג לשאול. בן 19 - ענה הפצינט. בתגובה העמיד מולו הנוירולוג מראָה, מתוכה השתקפה אליו לחרדתו דמות בעלת שיער אפור-כסוף... "מה קורה פה?!" שאג



את ה'אלול' הראשון כולם זוכרים, ומה עם השני והשלישי?

"זו טעות", הרגיע אותו הנוירולוג ומיהר להעמיד אותו מול החלון, שיתבונן במראות האביב הנפלאים שניבטו משם.

הנוירולוג נטל את המראה ויצא מן החדר.

כעבור שתי דקות חזר לחדד וג' כבר לא זיהה אותו. הנוירולוג

שאל: האם לא נפגשנו פעם? ג' השיב בהתנצחות: "בטוח שלא.

עם זקן כמו שיש לך לא הייתי שוכח אותך!"...

זהו. ג' היה בן 49 אך חייו נעצרו אי-שם בגיל 19. מה שקרה

מאז, ומה שקורה בהווה, לא קיים בזיכרונו כלל. כאשר הציג

המטפל את עצמו כנוירולוג התפלא ג': "יש לי בעיה עם העצבים?

ואולי אני בכלל עובד כאן! רגע, אני מאושפז כאן? ואני לא יודע

בכלל שאני חולה!"

בדיקת הנוירולוג העלתה אובדן חריג וחמוד של הזיכרון

לטווח הקצר. ג' הצטיין בחשבון ובתחומים נוספים, אבל רק אם

פתרון התרגיל היה קצר מאוד. אם זה ארך יותר זמן - הוא כבר

שכח את ההתחלה.

לעומת זאת, את כל מה שקרה בנעוריו הוא זכר טוב מאוד -

קורא יקר! אם אתה מתחת לגיל 30, הנך מוזמן לדלג על הקטע הבא.

ג' התיישב מול הנוירולוג היהודי אמריקני המפורסם, ד"ר

אוליבר סאקס, והשיב בחביבות לכל מה שנשאל. ציין את שמו,

תאריך לידתו, ותיאר בפרוטרוט את העיירה הקטנה ב'קונטיקט

ארה"ב בה נולד. את חבריו בבית הספר ואת הצוללות השונות של

צבא ארה"ב בהן שירת.

הוא דיבר בהתלהבות רבה, מתאר הכל בציור-חי, עד

שהנוירולוג שאל: איזו שנה היום?

"1945 - מה השאלה?" והוסיף בשמחה: "ניצחנו במלחמה!"

ובן כמה אתה? הוסיף הנוירולוג להטריד.

- "בן תשע-עשרה!"

בתגובה העמיד הנוירולוג מולו מראָה. הצעיר בן התשע-

עשרה הציץ ונחרד לגלות שם אדם עם שיער אפור-כסוף.

ג' תפס חזק את הכיסא ואמר: "אלוקים אדירים! מה קורה

פה? אני חולם? או שאני משוגע?"



למה סיפורו האומלל של ג' נוגע לנו? משום שישנם אנשים לא צעירים שמבחינה נוירולוגית לא לוקים בשום תסמונת חלילה, אך מעולמם הרוחני מהדהדת בת-קול של תסמונת מוכרת. הם מתארים ארוכות את ה'אלול' הראשון שלהם בישיבה-גדולה כ"חוויה הכי מרוממת ומתוקה בחיים" והם באמת שם: האדרנלין הרוחני שלהם קופץ כשהם נזכרים במתיקות! ברצף!

בסדר-מוסר, בלימוד הלילי, בבעל-תפילה האדיר שנשמתו כבר עדן, בהכל!

אבל מה קורה מאז ה'אלול' הראשון, והשני והשלישי? המצב איננו כמו מצבו של ג', אבל הוא לפעמים מזכיר זאת, עפעס, העבר מהדהד חזק - ההווה פחות... אלול תש"ס הלך בעקבותיו של אלול תש"נ, שהלך בעקבותיו של אלול תש"מ, שהלך בעקבותיו של אלול תש"ל, שהלך בעקבותיו של... לא ולא. באלול תשפ"ב מתחיל הכל מחדש!... (הרב ישראל למברגר, מוסף שבת קודש כי תבוא תש"פ)

פרשת השבוע

עודו הולך ומהרהר, חש פתאום משיכה עזה בידו. לרגע הוסחה דעתו והוא הרפה את אחיזתו האיתנה בחבל. הדג המקפיץ מיהר לנצל את ההזדמנות, ומיד זינק ונעלם במצולות הנהר...



כיצד הגיע דג חגור בגארטל לשולחנו של הרבי מקוזמיר?

באחד הימים ישב החסיד כהרגלו על שפת הנהר ועסק בדיג. הוא התבונן במים הזורמים בנחת, ולבו התמלא קנאה בהם, על כך שבעוד הוא יושב נטוע במקומו - הם הולכים הישר אל קוזמיר... לפתע, חש האיש משיכה חזקה בקצה החכה אשר היה מונח במים. מעוצמת המשיכה הבין כי הפעם אין זה דג רקק. אט אט קירב אליו את החכה, עד אשר בצבץ ראשו של הדג מעל פני המים. ואכן, לשמחתו התברר כי מדובר בדג שמן במיוחד. לרגע קל השתעשע במחשבות על קבלת הפנים לה יזכה בביתו הדל בשובו עם הדג, אך אז עלה רעיון בלבו.

'הן ידוע לכל, כי רבי יחזקאל מקוזמיר משתדל עד מאד לכבד את השבת בדגים משובחים. משכך, דג זה שזה עתה תפסתי בודאי נשלח אלי מן השמים כדי להביאו למורי ורבי בתורת 'פדיון'. סוף סוף הגיעה השעה בה אוכל להתייצב לפניו, ולצרף ל'קוויטל' את פדיון הדג', הרהר לעצמו החסיד.

הוא הכניס את הדג לתוך שק גדול שהביא אתו מראש, קשר את ראשו בקשר הדוק ורצה להתחיל לילך קוזמירה. אלא שאז חלפה מחשבה במוחו: 'הלא הנסיעה מכאן לקוזמיר ארוכה מאד, ועם דג שמן כזה - על אחת כמה וכמה. עד שאגיע לבית רבי - בודאי ישבוק הדג חיים לכל חי ויסריח עד שלא יהיה ראוי למאכל אדם'. כל תכניותיו נגוזו באחת.

החסיד ישב רגעים אחדים מסומר למקומו, מהפך במחשבתו ומתחבט בדעתו, כיצד בכל זאת יוכל לממש את תוכניתו להביא את הדג אל רבו. לפתע הגה רעיון נפלא...

חיש פשט מעליו את האבנט (גרטל) בו היה חגור כמנהג החסידים, פתח את השק בו היה הדג מכרכר ומקפץ, והחל לחגור את הדג באבנטו הארוך, תוך שהוא מהרהר במחשבתו שאכן ראוי

וְלִקְחַתְּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרֶזֶף אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמַתְּ בְּטָנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם. (כו ב)

הגמרא בבבא קמא דף צב אומרת, שהעשירים שהיו מביאים את פירות הביכורים שלהם בכלים יוקרתיים, עשויים מזהב או מכסף - היו מקבלים בחזרה את כליהם מיד לאחר גמר המצוה. מה שאין כן העניים שהביאו את ביכוריהם בסלי נצרים פשוטים - דווקא הסלים שלהם נשארו בחזקת הכהנים ולא הוחזרו לבעליהם. ולכאורה, עלינו להבין את פשר החילוק.

את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

ידוע היה הצדיק רבי יחזקאל מקוזמיר ז"ע, תלמידו של ה'חוזה מלובלין', בהקפדתו היתרה על מנהג ישראל תורה - לענג ולכבד את השבת בדגים משובחים. גם מוכרי הדגים הנוכרים ידעו, שכיון שנזדמן להם דג גדול ומשובח, הרי אצל הרבי יקבלו עבורו מחיר הגון וכדאי לטרוח להביאו בפניו.

מעשה שהיה באחד החסידים, אשר נזקק לישועה גדולה ורצה להזכיר עצמו בפני הצדיק רבי יחזקאל מקוזמיר, אלא שמחמת עניותו הגדולה - לא יכול היה להפריש מפרוטותיו הדלות מעות עבור ה'קוויטל' כנהוג. הוא דחה את נסיעתו לרבי מעת לעת, עד שיזדמן לידי איזה מטבע הגון, אז ייסע ויביא בפני הרבי את הקוויטל עם בקשתו.

מידוענו היה גר בעיירה קטנה על גדות נהר הוויסלה. נהר זה הינו הארוך ביותר בפולין, אפיקו עובר בסמיכות לערים רבות, בהן גם העיירה קוזמיר בה גר מורו ורבו. מפעם לפעם היה נוהג אותו חסיד לשבת על יד הנהר כשחכה בידו, ומנסה את מזלו בתפיסת דגים לצורך מאכלו ומאכל בני ביתו.

דג שכזה לבוא לפני הרבי חגור באבנט כדרך החסידים... לאחר שכרך את האבנט היטב מסביב לגופו של הדג, הוא נטל אותו וזרק אותו אל מקום חיותו - אל מימי נהר ה'ויסלה' השופים, כשצדו השני של האבנט אחוז היטב בידו. כך יצא מידוענו רגלית אל עבר קוזמיר, מלווה בחית מחמד קשורה בחבל - הדג...

בגיל ורנן עשה החסיד את דרכו אל הרבי, מהלך על גדות הנהר, בידו טמון היטב קצהו של האבנט, שומר הוא מכל משמר על האוצר שלא יברח. לא קלה היתה הדרך. גדות הנהר היו מלאים חלוקי אבנים, מלמעלה קפחה החמה על ראשו, ובים קיפץ לו הדג, לא חדל מנסיונותיו להיחלץ מאחיזתו ולהימלט אל עומק הנהר. אך כל צערו וטרחתו בטלו כאין, בהעלותו על לבו את אותו הרגע בו יגיע בפני הרבי כאשר הדג עמו.

ארוכה היתה הדרך לקוזמיר, וכשחפץ לנוח מעט, היה לוקח את קצה האבנט אשר בידו וקושרו בעצים או בסלעים, מביט בדג המקפץ לו במי הנהר, משל עושה הוא טבילה הגונה קודם הגיעו לפני הרבי... אך הוא לא הרשה לעצמו לנוח הרבה, הזמן דוחק והדרך עוד ארוכה.

תוך כדי הליכה מאומצת החלו להתגנב ללבו מחשבות יוהרה. 'מי מלבדי זכה להביא לרבי פדיון שכזה? הלא בוודאי, גם הגבירים שפדיונם רב - לא ימצאו דג נכבד כשלי! והמאמץ הרב שאני משקיע בהבאת הדג אל רבי, כלום היה מאן דהו לפניי שכל כך טרח בהבאת פדיונו?! מי ידמה לי ומי ישוה לי!' כל התמימות וההכנעה שהיו נטועים בלבו הלכו ונמוגו, ופינו את מקומם לתחושת עליונות וגאווה.

כיון שהיה החסיד איש יודע ספר, נזכר בדברי הגמרא במסכת כתובות (דף ק"ה:), על אותו אדם שהביא לפני רב ענן דגים קטנים, וביקש שיקבלם ממנו, וכחיזוק לבקשתו זו ציטט המביא את דברי הברייתא האומרת כי 'כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים'. 'אם דגים קטנים נחשבים כביכורים', חשב החסיד, 'כמה נחשב הדורון השמן אותו אני זוכה להביא!'

עודנו הולך ומחשב, בפתע פתאום חש משיכה עזה בידו האחוזה באבנטו. לרגע הוסחה דעתו קמעה, והוא שיחרר במעט את אחיזתו האיתנה בקצה האבנט. הדג המקפץ נתן תנופה חזקה והצליח להישמט מידי... כעבור רגע קט נעלם במצלול הנהר, מושך אתו את האבנט.

החסיד נותר על עומדו בוהה. בבת אחת נגוזו מחשבותיו והוא חש כמי שחרב עליו עולמו. עומד היה על שפת הנהר, מביט כלא מאמין בדג הבורח, תוהה בינו לבין עצמו מה עליו לעשות כעת... ידו אשר אחזה עד עתה באבנט, כאבה מאד מן המאמץ אשר עשתה עד כה, פתאום חש גם את רגליו הכואבות ממאמץ ההליכה, אך יותר מכל כאב מאד את חסרונו של ה'פדיון'.

בלב נשבר התיישב על הקרקע, בחצי הדרך שבין עירו לקוזמיר, והחל בוכה על תקוותיו שנגוזו. הוא חש כמי שספינתו טבעה בים, מחשבות יגון התרוצצו במוחו, אך בשום אופן לא הצליח לטוות בידי את חוט מחשבותיו.

לאחר בכי ממושך ננער לפתע ממקומו, הצדיק עליו את הדין, וגמר בלבו להמשיך בדרכו אל קוזמיר ויהי מה. גם אם אין פדיון בידו, דבר לא ימנע ממנו למסור את פתקתו בפני הרבי. מעתה, הדרך לקוזמיר היתה קצרה שבעתיים. הוא יכול היה להרשות לעצמו לילך בדרך המלך, ולא נדרש ללכת, כמקודם, דווקא על שפת הנהר ולהיפגע מאבנים דוקרניות. ידיו היו חופשיות ולא נאלצו להיאבק עם דג חמקמק, אבל לבו הנשבר והכואב הכביד עליו ביותר.

במקום השמחה שמלאה את לבו, התרוצצו בקרבו מחשבות יגון ואנחה. הוא ערך חשבון נפש, על מה עשה לו ה' ככה, ומה היה חטאו עד שלא נמצא ראוי להביא לצדיק את אותו דג שמן ומשובח. היה החסיד הולך בדרך ומחשב, עד שזאת העלה בידו: הוא סבר בטעות שהרבי לוקח מידי את ה'פדיון' שמגיש לו, ולפיכך התמלא בגאווה על שעומד הוא להעניק לו דג משובח. אבל האמת היא, שאין הרבי לוקח, כי אם מידו של הקב"ה, והוא רק הצינור שנבחר להשפיע!

לא לחינם דימו את המביא דורון לחכם כמביא ביכורים למקום המקדש, שכשם שברור לכל בר דעת שאין הבורא צריך לביכוריו ולפירותיו - שהרי כל הפירות שלו המה, כך המעניק מממונו 'פדיון' לצדיק - אינו אלא שליח לתת מידי של הקב"ה, ואם כן מה לו להתגאות במה שאינו שלו. מכיון שחטא בגאווה שעה שהלך עם הדג בדרכו לצדיק - לא היתה לו את הזכות להקריבו בפניו. מתוך מחשבות אלו היה החסיד הולך וקרוב לקוזמיר. 'עתה, אבוא לפני הרבי' הרהר לעצמו, 'אמסור את הקוויטל בידו, וכפדיון אצרף את עוניי ודלותי'.

יום ששי בבית הרבי, הכל עוסקים בהכנות לשבת הממששת ובאה. אל חדרו של הצדיק נכנס ובא, בלב רצוף ונשבר, מידוענו, כשהקוויטל בידו. עם הגיעו, החל להתנצל בפני הרבי על שלא צירף לקוויטל 'פדיון' כנהוג, וסיפר בקצרה את תולדות הדג האבוד.

מה נדהם החסיד לשמוע את תשובתו של הרבי: "מה זו הדאגה אשר בלבך? הרי 'פדיון' הגיע אליי עוד לפני ה'קוויטל'!". הרבי סימן לאחד ממשמשיו. הלה מיהר למטבח הבית, ושב כעבור רגע כשבידו מגש, עליו היה מונח דג חגור באבנט...

התברר, כי שעות אחדות קודם לכן, דיגי קוזמיר העלו ברשתם דג ענק החגור באבנט כחסיד מובהק. גם אם לא היה חגור באבנט זה, היו מוליכים אותו אל ביתו של הרבי מקוזמיר, שהרי רק הוא בכל קוזמיר, כיוסף מוקיר שבת בשעתו, היה מוכן לשלם את ערכו, כל שכן עתה שחגור הוא אבנט המעיד עליו כי זהו מקומו... ואנו על פי דרכנו למדנו מסר חשוב ממעשה זה: מי שחפץ להקריב משלו לה' - קרבנו יהיה רצוי רק כאשר הוא ניתן מתוך הכנעה ושפלות.

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל המבאר כך:

שכן, העשיר המביא את הביכורים בכלי זהב וכסף - חש

מי שהוא עניו ושפל רוח - מחבב מנחה זו הבאה מתוך ענווה והכנעה.

משום כך דווקא סלי הנצרים שמביאים העניים - נשארים ביד הכהנים. רק מה שמגיע מתוך הכנעה ושברון רוח, רצוי לפני ה'! (מתוך הספר 'ללמדך' - דברים, מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

היה בלבו תחושה של גאווה על ביכוריו הנאים. על כן אומרים לו: קח את הגאווה שלך! אין כל צורך בכספך וזהבך, כי תועבתי ה' כל גְבַה לֵב. העני, לעומתו, אשר כפי מיעוט השגתו מביא את הביכורים בקלות פשוטות העשויות מנצרים, בודאי הוא בא בהכנעה ושפלות רוח, והקב"ה, המשרה את שכנתו על

הסיפור היומי

כמה ימים לפני החתונה, כאשר יצאתי מהיכל הישיבה אני רואה מזלי חבר משכנר הימים שלמד בתפוח. הוא פנה אלי ואמר: "שמעתי שאתה עומד להתחתן, נכון? אז בדיוק אותך חיפשתי..."



ממתי מחותנים לובשים 'פראק' בשבע ברכות? - סיפורו המרתק של אברך ת"ח מרמת אלחנן

בשעות שבהן לא אפסיד את הלימוד. "והנה, כמה ימים לפני החתונה, כאשר ירדתי במדרגות היכל הישיבה בפוניבז' ביציאה מה'סדר', אני פוגש חבר שלי שלמד בישיבת תפוח, שהתחתן ימים אחדים לפני-כן. הוא טופח על שכמי בחברות-נעורים, ואומר: 'שמעתי שהינך עומד להתחתן בקרוב, נכון?' משהודיתי ב'אשמה', פונה אליי החבר והוא ואומר, 'אז בדיוק אותך חיפשתי...'

"מה קרה? שאלתי, והחתן מתפרח השיב: אני מאוד לא רציתי ללבוש פראק בחתונתי, אבל כיון שהמנהג בישיבתנו הוא לעשות זאת, נאלצתי לקנות פראק, ולבשתיו רק בזמן החתונה. אפילו בימי השבע ברכות שלי כבר לא הייתי לבוש בו. עילת בואי עתה לישיבת פוניבז' היתה לחפש חתן המתעניין בקניית פראק, ולמכור לו את הפראק החדש שלי, שכאמור לבשתיו רק פעם אחת.

"החבר החזיק בידו שקית, בה היה הפראק, והציע לי למדוד אותו... כיון שממדי-הגוף שלנו היו זהים, הפראק שלו היה נראה עליי באופן מושלם, וכאילו נתפר בשבילי... ביצעתי מיד את ה'עסקה', קניתי ממנו את הפראק, ומיד לאחר מכן הצגתי את השקית עם הפראק, והסיפור בצידה, לחבר שהתווכח איתי וטען שאי אפשר לקנות פראק שלא על-חשבון הסדר, והוא נאלץ להודות שצדקתי..."

"עד כאן הסיפור שרציתי לספר לכם כאן בשבע ברכות", אמר הרב ממט, הלומד עד היום בהתמדה מרובה בכלל פוניבז'. "ואם תשאלו, מדוע הבאתי את הפראק למסיבה זו של השבע-ברכות, אענה ואומר, שביקשתי לחזק את הנוכחים בענין זה, ובמיוחד את החתן המתחיל עכשיו את חיי הנישואין שלו, ולעודד אותם ללמוד וללמוד ללא הפסקה, ולבטוח בהשם-יתברך שאם אנחנו נעשה את המוטל עלינו, ונלמד בהתמדה, הוא ישיב לנו בכפלי-כפליים של מנוחת-הדעת, ונזכה לראות איך כל ה'סידורים' שלנו מסתדרים מאליהם..."

(קול ברמה - בטאונה של רמת אלחנן בעריכת הרב משה מיכאל צורן שלי"א)

'העולם' נוהג שאדם המתלבש ב'פראק' בחגים, לובשו גם בחתונת צאצאיו, אבל ב'שבע ברכות' - כך מקובל - לובשים כבר את בגדי-השבת הרגילים. זו היתה הסיבה שכאשר הרה"ג רבי אליאב ממט הגיע לבוש ב'פראק' גם ב'שבע ברכות' של בתו, שאלוהו כמה מהנוכחים מה ראה על ככה... כשהתכבד הרב ממט לשאת דברים, הבינו הכל את פשר החידה. את הדברים שמענו ממחותנו, כמובן, לאחר ביקש את רשותו לפרסמם.

הרב ממט החזיר את השומעים לתקופת אירוסיו-הוא, בישיבת פוניבז'. "יחד איתי", סיפר, "התארס חבר נוסף, וגם תאריכי החתונה שלנו נקבעו פחות או יותר באותו זמן. והנה, בעוד שאני החלטתי להמשיך ולהתמיד בלימוד גם בתקופת האירוסין, ולהתעסק בסידורי החתונה, הקניות וכל כיו"ב, רק בבין הסדרים, החבר המאורס עסק בדברים אלה גם על-חשבון סדרי הלימוד.

"במהלך תקופת האירוסין התפתחו בינינו כמה ויכוחים האם אפשרי הדבר לעסוק במגוון הסידורים לחתונה רק בבין הסדרים, אם לאו. החבר שלי טען בתוקף שאין דבר כזה, כלומר - שלא תיתכן אפשרות לקנות את הבגדים, את מכשירי החשמל, לחתום על דירה וכו', רק מחוץ לסדרי הלימוד, ואילו אני לא סברתי כך, וחזרתי פעם אחר פעם על מאמר חז"ל 'כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך-ארץ', וגם הוכחתי לו בהוכחות ברורות וחותרות שאם האדם רוצה בכל מאודו לא להפסיד את הלימוד, ואכפת לו על כל דקה של ה'סדר', הוא יצליח גם יצליח לעשות הכל מחוץ לסדרים.

"פעם, כאשר התווכחנו בנושא, אמר לי החבר: 'תפסיק לדבר שטויות; אתה הרי צריך לקנות פראק לחתונה, נו - האם החנויות-לממכר-פראקים פתוחות גם בבין הסדרים? הרי אין לך אפשרות אחרת אלא ללכת לחנות על חשבון הסדר? לא כך? אני המשכתי לטעון בלהט שהוא אינו צודק, ולמרות שלכאורה חנויות הפראקים לא היו פתוחות בזמנו בבין הסדרים, אמרתי לו שבטוחני שהשי"ת יסייע בידי להשיג גם את הפריט החשוב הזה

מהו שבחה של ארץ ישראל בכך שהיא "ארץ הרים וגבעות"? מדוע מבקשים מי התהום לעלות ולשטוף את העולם? ומדוע הסיר דוד המלך ע"ה את החרס שהניח הקב"ה כדי למנוע זאת מהם?



מאמר מרתק על הנקודה הפנימית של ארץ ישראל ובית המקדש

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ (כו א)

משום שרוצים להחזיר המצב שהיה בראשית הבריאה שהיו כל המים קרובים לה'. וזהו ג"כ ההסבר בדברי הגמ' בב"ב (ע"ג ע"א), שכל גל וגל רוצה להחריב את כל העולם וה' נתן גבול את חול הים שע"ז הוא מושל בגאות הים - "בשוא גליו אתה תשבחם", כמובא ברש"י תהילים פרק פ"ט: אתה מושל בגאות הים, אשר בהתנשא גליו אתה משפילים ומשקטים!

והיינו שתכונה זאת של הכיסופים למהוי קדם מלכא קדישא, יש בכל המים התחתונים, ולזה ג"כ אמר דוד המלך בתהילים (קד ט) "גבול שמת בל יעבורון בל ישובון לכסות הארץ", שמשמע ממש כדברינו שהמים רוצים לשוב למצבם הראשון ולכן צריך את ההגבלות של חול שפת הים, ואת ההרים מעל התהומות, לקיום העולם. וזהו "שפכי כמים לבך נוכח פני ה'" (איכה ב יא), שזהו רצון המים, להיות נוכח פני ה'.

ולפי זה נוכל בעז"ה להבין את שבח ארץ ישראל בזה שהיא ארץ "הרים וגבעות", כמו שנאמר (דברים יא יא) "והארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה ארץ הרים וגבעות למטר השמים תשתה מים". והוא כנ"ל, שמחמת גודל כיסופי המים להתקרב לה', ובא"י התשוקה גדולה יותר אפי' אצל המים, צריך להגביה את א"י יותר מכל העולם, ולעשות בה הרבה הרים; ואח"כ משבחים את ירושלים ש"הרים סביב לה" (תהילים קכה ב) ששם יש עוד יותר כיסופים של "בעיני למהוי קדם מלכא עלאה" וצריך לסבבה בהרים רבים, וכן לעשותה בגובה העצום שהיתה ירושלים אז, כמובא בשטמ"ק (ב"ב ע"ה ע"ב) בשם הרא"ם שירושלים קמייתא היתה גבוהה מכל העולם בג' פרסאות! וכן תחזור ותהיה שוב גבוהה ירושלים לעתיד לבוא.

ומקום הכיסופים הכי גדולים וכלות הנפש לקרבת אלוקים נמצא במקום ביהמ"ק והר הבית, ועד כדי כך, שכבישת הר הבית על מי התהום שם לא הספיקה כדי למנוע את המים שבוערים בכיסופיהן לעלות, והיו צריכים חוץ מגובה הר הבית (שהיה 300 אמות! - 180 מטר! גובה 60 קומות!) וחוץ מגובה ביהמ"ק (100 אמות! - 60 מטר - 20 קומות), ס"ה גובה 240 מטר! - לעצור את תוקף תבערת התהום גם על ידי השם המפורש שעל החרס.

לפי זה נוכל גם להבין מדוע נטל דוד המלך את החרס מעל התהום, שלכאורה הדבר תמוה, איך יתכן שראה חרס מדבר ומזהיר שלא יטלוהו מהמקום, שכן הקב"ה בעצמו הניחו לשמור על קיום העולם - ובכל זאת נטלו וגרם בזה סכנה לעולם.

מובא בגמרא בחגיגה (י"ב ע"ב), שכאשר הבדיל ה' ביום השני של הבריאה בין המים התחתונים למים העליונים, נתפרשו המים התחתונים בבכיה (וע"כ נקראים 'מים בוכים'), ואמרו: או לנו שלא זכינו לעלות למעלה להיות קרובים ליוצרנו, "אנן בעינן למהוי קדם מלכא". מה עשו, העיזו פניהם ובקעו התהומות לעלות ולשטוף העולם, עד שגער בהן הקב"ה וכינסן למקומם בתהום ע"י שסגר התהום בחרס. ובספה"ק סודי רזיא פ"ה מובא, שעל החרס כתוב שם המפורש של ע"ב אותיות, וסביבו הפסוק "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו".

ומעשה מופלא נמצא בחז"ל בכמה מקומות (מכות י"א ע"א ועוד), שבעת שדוד המלך עסק בהכנות לבנין בית המקדש הראשון ולצורך זה כרה את השיתין - החלל שדרכו יורדים הנסכים מהמזבח לתהום, הגיע בכריית השיתין לאותו חרס ורצה ליטלו משם, התחיל החרס לדבר בהגבהת קול (ובסודי רזיא שם כתב שג"כ בגורל של יהושע מצינו דומם מדבר), ואמר: אל תטלני מכאן, שאני כבוש על התהום שלא יעלה לשטוף את העולם. ולא שמע דוד לדבריו ונטלו, ופרח מעליו שם המפורש והציפו המים למעלה וכו'. וכאשר לקח את הצרור וחקק עליו שוב את השם המפורש והשליכו על פי התהום חזרו המים לאחוריהם.

ולהבנת פנימיות הענין נקדים הקדמה נפלאה:

בספר הק' 'ארץ החיים' על תהילים מביא מהמדרש בב"ר פ' צ"ט מימרא של רשב"י עה"פ "צדקתך כהררי א-ל", שמדד הקב"ה היכן מי התהום חזקים יותר ומתרבים יותר, ושם נטל הקב"ה הר גבוה ונתן על תהום רבה. וכן מובא במהר"ם ש"יף על מס' חגיגה (דף ט"ו ע"א) בשם חכמי המחקר, שההרים הגדולים הוא מקום תהום רבה, שצריך הר גדול לעוצרו שלא יעלו המים וישטפו, והרים קטנים זה מכסה מקום תהום שאינו מסוכן כ"כ שיעלו.

וב'ארץ החיים' מבאר ביסוד זה כמה פסוקים בתהילים: בפרק ס"ה: "מכין הרים בכוחו", לכבוש התהום בכח; בפרק צ"ה: "תועפות הרים לו", שהקב"ה יודע כל מקום לפי תוקף תשוקת המים שתחתיו לעלות, שיהיה הר מתאים לעצור המים; בפרק ק"ד: "על הרים יעמדו מים", שע"י הרים עומדים המים מלפרוץ; בפרק קל"ו: "לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו", שע"י כמות הארץ על המים עושה ה' חסד עם העולם.

והנה כפי שהבאנו לעיל, סיבת רצון המים לפרוץ ולעלות היא

הכיסופין וכלות הנפש לאין סוף ב"ה אפילו בחלק הנמוך של הבריאה - הדומם! וכ"ש אצל יהודי ש"נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'", וכמוא בזוה"ק שבבית המקדש היו שוכחים מכל העניינים חוץ מדביקות וחיות אלוקית, שכל אחד חזר שם לשורשו לחיבור עם ה'.

(מעובד ע"פ מאמר מאוצרותיו של הגה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א, המובא בג"ל ליון 'נחל אדניך' שע"י התאחדות האברכים 'אדנים לתורה' דחסידי זוטשקא)

ולהנ"ל אפשר להסביר זאת, שדוד המלך ע"ה רצה שיתוודע ויתגלה לעולם שפנימיות שורש נקודת ביהמ"ק היא השתוקקות וכיסופין אין סופיים לבורא ית"ש, וכמו שמוא בסודי רזיא שבשעה שעלו המים א"ל הקב"ה לדוד המלך ע"ה שלא נתכונתי בזה אלא להראותך יסוד ביהמ"ק! ומתוך שמסר נפשו בלקיחת החרס וגילוי הענין של שם המפורש שם, נתברר לכולם שביהמ"ק הוא מקום

במוצאי מנוחה

מדוע חיברו הפייטנים את הסליחות על סדר א-ב? ומדוע לעולם עומדים ביום ראשון לסליחות?



"מלמד שירד הקב"ה כש"ץ שמתעטף בטלית... וגילה סדר סליחה"

טעם אחר: ענין חיבור הסליחות לפי סדר א"ב על שם שחורבן ביתנו נכתב באלפא ביתא (והכוונה למגילת איכה), לפי שחטאנו בבנין כ"ב אותיות והבית נחרב בעונותינו, ומצאנו בתנא דבי אליהו (פרק כ"ג) שסדר הסליחות תיקנו כיון שאין לנו בית המקדש לכפר על עונותינו (בספר פירוש התפילות והברכות לרבינו יהודה בר יקר).

עיקר הסליחות

עיקר הסליחות אלו הפסוקים שקודם התחינה שעליהם נבנית התחינה, ואין לדלגם ויש לאומרם בנחת ולא במרוצה (ספר חסידים סימן רנו). נוהגים לומר "סלח נא" ויאמר סלחת" רק בסליחה ראשונה, כדברי הגר"א במעשה רב, ושאר פסוקים המשתנים לפני סליחה יאמרו לפני כל סליחה (תוספת מע"ר סימן קצו).

פזמון

הטעם שהבית הראשון החזן אומר תחילה ואח"כ הקהל, ושאר הבתים הציבור אומר תחילה ואחריו החזן, כדי שהחזן יתחיל באמירת הסליחה בקול רם לפני הקהל, שזה סימן לקהל להתחיל הסליחה, וגם מראה להם איזו סליחה לומר, אבל בסוף הסליחה על החזן לסיים את הפזמון בקול רם אחרי הקהל, מפני שזה סימן לציבור להתחיל באמירת "אל מלך" (שערי ימים הנוראים פרק ו', י"ג).

תחילת זמן אמירת סליחות

בני אשכנז מתחילים לומר סליחות מיום ראשון שלפני ראש השנה, וצריך שלא יפחות מד' ימים לפני ראש השנה (כמו שיתבאר להלן הטעם), ואם אין ד' ימים מיום ראשון שלפניו, כגון

הרה"ג רבי יהודה לב בעמח"ס "לב המועדים"

הטעם לאמירת סליחות

היה דוד המלך יודע שעתיד בית המקדש להיות חרב והקרבנות יהיו בטלים, והיה דוד מצטער להם לישראל במה יכפרו על עונותיהם, אמר הקב"ה לדוד: 'בשעה שיהיו צרות באות על ישראל בעונותיהם, יעמדו לפני יחד באגודה אחת ויתוודו על עונותיהם לפני ויאמרו סדר סליחה, ואני אענה אותם, והקב"ה גלה למשה סדר סליחה דכתיב (שמות ל"ד, ו') "ויעבור ה' על פני ויקרא" מלמד שירד הקב"ה כש"ץ שמתעטף בטלית ועובר לפני התיבה וגילה סדר סליחה (תנא דבי אליהו פרק כ"ג).

פיוטי הסליחות

פיוטי הסליחות מכונים בשמות שונים, פתיחה' - סליחה הפותחת את סדר הסליחות, 'סליחה' - כמשמעה, 'שנייה' - פיוט בעל שתי שורות בכל בית, 'שלשיה' - סליחה בעלת שלוש שורות בכל בית, 'שלמונית' - בית שלם בעל ארבע שורות, ויש שאמרו 'שלמונית' נקראת על שם רבינו שלמה הבבלי, אשר רוב סליחותיו הם בארבע שורות, 'פזמון' פיוט שיש בו בית שחזור, 'עקידה' - פיוט בקשה להקב"ה לזכור את עקדת יצחק, 'תחינה' - סליחה הנאמרת לאחר אמירת תחנון.

צורת חיבור הסליחות

את הסליחות חיברו הפייטנים על סדר א-ב, ועל סדר א"ב כפול ותשר"ק. והטעם מבוואר במדרש שכשרצה ר"א הקליר (שהוא יסד רוב קרובות ופיוטים לתפלות השנה) ליסד פיוט, עלה למעלה לרקיע במחשבה, ושאל למלאך מיכאל היאך מלאכים משוררים והיאך שירתם מיוסדת? אמר לו בא' ב' והנהיג גם הוא לעשות כל שבחיו באלף בית (עיין כל בו ראש השנה).

הטעם שקבעו ביום ראשון בשבוע ולא ד' ימים לפני ראש השנה
בשביל שיהיה יום קבוע ולא יטעו אנשים (לבוש תקפא א).
טעם אחר: לפי שביום ראשון של ימות השבוע נברא העולם
לכן תיקנו ביום ראשון (הגר"א תקפא א ד"ה ביום א).

טעם אחר: לעולם עומדים ביום ראשון לסליחות, שהוא
סמוך לשבת, ונוהג כל אדם ללמוד בשבת משום שיש לכל אדם
פנאי ללמוד בו, לכך טוב להתחיל ביום ראשון כי העם שמחים
מחמת מצות התורה שהם לומדים בשבת, וגם מחמת עונג שבת
וכדאמרינן (ברכות לא, א) "אין שכינה שורה לא מתוך עצלות ולא
מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצווה", לכן טוב להתחיל
להתפלל מתוך שמחה של מצווה, וכן הפייטן התחיל "במוצאי
מנוחה" (מבואר בלקט יושר עמ' 118).

רמז לעמידת הסליחות: "אתם נצבים היום" בגימטריא 'לעמוד
לסליחות' (הגהות מנהגים אלול צג הובא במט"מ תשעט).
ובלקוטי מהרי"ח מבאר שמרמז בזה שצריך לעמוד לסליחות
ביום א' ממחרת השבת שקוראים בה 'נצבים', ואם עומדים שבוע
לפני הרמז הוא על מה שקוראים בשבת במנחה 'אתם נצבים'
(סדר חודש אלול).

שחל ר"ה ביום ב' או ג' מתחילים ביום ראשון של שבוע קודם
(טור תקפא א).

הטעם שאין פוחתים מד' ימים לפני ר"ה

לפי שיטתם אנשים שמתענים עשרה ימים מר"ה עד יו"כ
ולפי שחסר להם ד' ימים - ב' ימי ראש השנה, וערב יו"כ שמצווה
לאכול בו, ושבת שובה, צריך להשלים ד' ימים קודם ראש השנה,
הלכך אם אין ד' ימים קודם ר"ה, כגון שחל ביום ב' או ג' מתחילים
מיום ראשון של שבוע קודם (מג"א תקפא ו).

טעם אחר: כקרבן שמקריבים על גבי המזבח צריך ביקור
(בדיקה שאין מום בבהמה), ובדקים זאת ד' ימים, וכל המוספים
כתיב (במדבר כ"ח, כ"ז) "והקרבתם עולה", ואילו בראש השנה
כתיב (במדבר כ"ט, ב') "ועשיתם עולה", ללמד שבר"ה יעשה
אדם עצמו כאילו מקריב עצמו, ולכן קבעו ד' ימים לסליחות כדי
שגם אנו נבקר את עצמנו בד' ימים אלו כקרבן (אליה רבה תקפא
ס"ק ת, משנ"ב תקפא ס"ק ו).

טעם אחר: לפי שבכ"ה אלול נברא העולם, לכן מתחילים לומר
סליחות לכל הפחות מיום זה (הגר"א תקפא א ד"ה ביום א).

הסיפור היומי

**לאחר ארבע שעות של חיפושים הגיה לפתע הילד מתוך
אתר בניה סמוך. ההתרגשות והשמחה היו עצומים. התברר
כי הוא שיחק שם להנאתו ונרדם, עד שהתעורר מקול
הכרוז של ניידת המשטרה. אך בכך לא תמה הפרשה...**



הילד ש(לא) הלך לאיבוד

המשטרה הצטרפה למאמצי החיפוש, וניידת הכריזה ברמקול
את שמו של הילד שוב ושוב. כל מתפללי בתי-הכנסת בסביבה
יצאו לחפש את הילד בן השמונה.

לאחר ארבע שעות של חיפושים מורטי-עצבים, הגיח לו
לפתע הילד מתוך חצר בניין שנבנה, כולו מלא חול, ובוכה...
מילים לא תוכלנה לתאר את השמחה העצומה שפרצה כאחת
בשכונה. ההורים, ספוגי דמעות, מחבקים בעוז את בנם הקט
ובוכים מהתרגשות יחד עם הקהל הרב. התברר כי הילד שיחק
באתר הבניה הסמוך לביתו, ומתוך עייפות כנראה נרדם, והתעורר
לקול קריאות הכרוז של ניידת המשטרה...
אך בכך לא תמה הפרשה.

שבוע לאחר מכן, ביום ששי בצהריים, ביקשו שני ילדים
מאותה שכונה להראות לחברם את אתר הבניה בו נעלם חברם
האובד. לפתע ראו בסמוך לגדר ראש אדם מכבצף מבין החולות,
כשהוא זועק בקול חלוש: "הצילו! הצילו! הצילו!"

הילדים ההמומים הזעיקו מיד אנשים מבוגרים שחשו
למקום, והנה התברר כי מדובר ביהודי שנפל לתוך בור באתר

היה זה באחד מימי שישי, בשעה 3:00 אחר הצהריים. בנו של
יו"ר המועצה הדתית בעיר בת-ים, ר' רפאל ברנס הי"ו, טרם שב
הביתה. ההורים היו אובדי עצות. עוד שעה נכנסת השבת, והילד
נעדר!

שכנים ואנשים מהסביבה ששמעו היעדרותו התמוהה של הילד
הגיעה אליהם, החלו בחיפושים קדחתניים, אך ללא תוצאות.
כעבור שעה, בלית ברירה, התקשר האב ר' רפאל למשטרה וביקש
את עזרתה בחיפושים.

השבת כבר נכנסה, מזג האוויר החורפי נתן אותותיו. רוחות
עזות החלו מנשבות וגשם זלעפות החל לרדת. הדאגה לילד גברה
מרגע לרגע, וככל שחלף לו הזמן הלחץ התגבר. האב, שמטבעו
הוא יהודי חם בעל שמחת חיים שתמיד מקבל הכל באהבה, גם
הפעם לא איבד את עשתונותו, ובין לבין החל להתפלל מנחה
בחדר המדרגות. בסיום התפילה הרים שתי ידיו כלפי מעלה
וביקש: "ריבונו-של-עולם! היום ערב שבת קודש. אנא, שלא
ייגרם צער לאשתי! אנא, ריבונו-של-עולם! השב אלינו את הילד
האובד עכשיו! אנא!"

שהגיעו למקום, מן הסתם היה האדם הזה נקבר חי, כיוון שהוא חולץ במצב של אפיסת כוחות מוחלטת.

כאשר שמע על כך ר' רפאל ברנס הי"ו, אביו של הילד האובד, התבטא ואמר, כי הקב"ה, מסובב הסיבות, גרם לו ולמשפחתו צער של כמה שעות כדי להציל יהודי שבוע לאחר מכן ממוות בטוח... הקב"ה מלמדנו פרקי יסוד בראיית הנהגתו השמימית, כי לעיתים אנו חושבים את הדבר לרעה, אך הקב"ה חשבה לטובה. ('אור דניאל')

הבניה כבר ביום האתמול, ושקע בחול. הוא ביקש לקצר את הדרך ועבר דרך האתר, ולפתע מעד ונפל לבור עמוק. יהודי זה מתגורר בגפו, כך שאיש לא ידע על היעדרותו. הוא זעק לעזרה, אך איש לא שמע את זעקותיו והוא בילה את הלילה בקור המקפיא כשהוא תקוע עד ראשו וכולו זב דם. תקוותו הייתה שבבוקר יגיעו פועלי הבניין, ולבטח ישמעו את צעקותיו - אך לשווא. בשל שאון כלי העבודה, הפועלים לא שמעו כלל את זעקות האיש שהלכו ונחלשו משעה לשעה... לולא שני הילדים

השו"ת היומי

מצא רב קו אנונימי - האם חייב להכריז?



משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

בו, ויתר על כן, יכול לבדוק במכשיר הטענה אילו נסיעות נסעו בכרטיס הזה, וזה נראה סימן גמור, שיידע להגיד באיזה קוים נסע, ולכן חייב להכריז.

שאלה: מצאתי רב קו אנונימי שאין עליו תמונה וגם אי אפשר לזהות את בעליו, האם צריך להכריז או שזה דבר שאין בו סימן?
תשובה: יש סימן טוב ע"י שיבדוק את הסכום המדויק הנמצא

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

כיצד השתכנע האדמו"ר מויז'ניץ מונסי לצרף את חתימתו לקול קורא למוסדות סקולען?



כתובות דף עא

שמוא ימצא פתח לנדרו

"חסד לאברהם".

לאחר שנכנס אל האדמו"ר שליט"א, ואחר דברי ברכה, אמר האדמו"ר מסקולען זצ"ל שהוא הגיע להחתיים את הרבי שליט"א על ה'קול קורא' להחזקת מוסדותיו 'חסד לאברהם', והניח לפניו את ה'קול קורא' שיצרף את חתימתו עליו.

ברם אז אמר לו הרבי שליט"א מויז'ניץ: אכן שמעתי רבות על מוסדותיכם הק' שאתם פועלים בהם גדולות ונצורות לקרב בנים לאביהם שבשמים, ואני מאוד מעריך את מפעלכם הקדוש, אמנם בהיות שגדרתי לי גדר שלא לחתום על קריאת 'קול קורא' לשום מוסד באשר הוא, מטעם הכמוס עמדי, על כן אינני יכול לצאת מגדרי, ואינני יכול לחתום על ה'קול קורא'. וכמו כן איני רוצה לעשות 'אויסנאם', ולהעדיף את מוסדותיכם על פני מוסדות

סיפר הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב - לייקווד:

שמעתי מפי הרה"ח מו"ה אליהו ניימאן הי"ו, מחשובי חסידי ויז'ניץ - מונסי, סיפור נפלא עד מאוד, בגודל חובת הזהירות לשמור על הדיבורים היוצאים מן הפה.

וכה סיפר ר' אליהו הי"ו: בשנת תשל"ה סבב כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זי"ע על פתחי אדמו"רים ורבנים להחתימם על 'קול קורא' לאחב"י הנדיבים בעם למען החזקת וביסוס מוסדותיו הק' "חסד לאברהם", שהוא בעצמו הקימם בעשר אצבעותיו בס"ד מן המסד ועד הטפחות. בין מסעותיו הגיע האדמו"ר מסקולען זי"ע למונסי, כשבדעתו להיכנס אל כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ - מונסי שליט"א, לבקש ממנו שיחתום גם הוא על ה'קול קורא' עבור

אצא מגדרי לצרף את חתימתי על ה'קול קורא', אמנם יהא זה רק אחר שיעברו ארבעה שבועות מהיום, אז אצרף את חתימתי על ה'קול קורא' ואשלחהו אליכם, אבל עכשיו אינני יכול לחתום. מששמע כן האדמו"ר מסקולען זצ"ל שאלו בפליאה: אם הרבי החליט הפעם לצאת מגדרו ולחתום, למה אינכם רוצים לחתום עכשיו תיכף ומיד? - מפני מה החלטתם לדחות את חתימתכם?

אמר לו הרבי מויז'ניץ שליט"א בלשון זה: היות וכבר הוצאתי מפי קודם ואמרת שיש לא אחתום, אם כן לכאורה שוב אינני יכול עכשיו לחתום, שכן אז אעבור על דיבורי שאמרת שיש לא אחתום. אלא שחשבתי שיש לי דרך לצאת מהסבך, שכן גם אם בפשטות הדין האמור שסתם דיבור הכוונה לשלושים יום הוא רק בנזירות, מכל מקום הרי מצינו דעה (ראה תוספות נדרים דף כ') הסוברת שגם 'סתם נדר' הרי הוא רק ל'שלושים יום', על כן אסמוך כעת על דעה זו, ובעז"ה אחר שלושים יום אחתום על ה'קול קורא' - כך לא אעבור על דיבור שהוצאתי מפי. (נעם שיח)

אחרים, שכן כאשר אחתום לכם, יבואו גם מנהלי מוסדות אחרים לבקש את חתימתי, על כן - התנצל הרבי שליט"א - אינני חותם גם כאן על ה'קול קורא'.

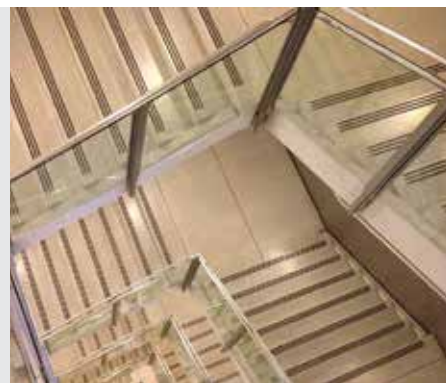
אמנם האדמו"ר מסקולען זי"ע לא רצה כל כך בנקל לוותר על חתימתו של הרבי מויז'ניץ שליט"א, ועל כן אמר לו: את הפסוק "פתוח תפתח את ידיך" (דברים ט"ו, ח'), פירשתי פעם באופן זה, שכוונת הכתוב אינו בדווקא על ענין נתינת ממון - לצוות את האדם לפתוח את היד וליתן ממון - אלא לפעמים הכוונה גם על פתיחת היד 'לחתום' על 'קול קורא' וכדומה.

וכמו כן בענייננו אבקש מהרבי שליט"א שיפתח את ידו ויצרף את חתימתו על ה'קול קורא', מפני שחתימת ידכם תהיה לי לעזר גדול למוסדותיי הק' ויחזק את ידי בעבודת הקודש - ודעתי היא, שעל הרבי לצאת כאן מגדרו ולשנות את החלטתו, ובמקרה זה עליו לעשות 'אויסנאם' ולחתום על ה'קול קורא', מפני שאין מוסד זה המוסד 'שלי', אלא הוא מוסד של 'כלל ישראל'... לאחר שהרבי מויז'ניץ שליט"א שמע את דבריו של הרבי מסקולען זי"ע, אמר לו: טוב! - אני מסכים לדבריכם - והפעם



החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

אחד השכנים לא משלם לזועד הבית נבר מספר חדשים - האם מותר לפרסם את שמו בלוח המודעות בבניין?



הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

וכותב החפץ חיים - "ומה מאוד יש לזהר שלא להורות לעצמו היתר תקף בעניינים אלו, עד שיתבונן היטב מתחילה אם נשלמו בו הפרטים הנ"ל, דאי לא הכי עלול מאוד שיעבור על ידי זה לאו גמור דרכילות".

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מובא כאן נידון בעניין ועד בית בבניין משותף, המבקש לפרסם בלוח המודעות שאחד השכנים אינו משלם את חובו לוועד הבית במשך זמן. דעת הגרי"ש אלישיב שלאחר שהתרה בשכנים על כך מותר, ואין בזה משום לשון הרע והלבנת פנים. ומביא לכך ראיה מהגמרא בכתובות שמכריזים ברבים על מי שאינו זן את ילדיו שהוא אכזרי כעורב. גם דעת הגר"ח קנייבסקי שמותר לספר על מי שאינו משלם, אך הוסיף שעל המספר להתכוון לטובה. אך דעת הגר"נ קרליץ, שכשהדבר אפשרי אין לפרסם את שמו של אותו שכן אלא רק לכתוב את שמותיהם של מי שכבר שילמו, ומתוך כך ייודע מי לא שילם.

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (הלכות רכילות כלל ט סעיפים ז-ח-ט), ממשיך רבנו ה'חפץ חיים' לעסוק באופנים בהם מותר לספר דבר רכילות, ובתנאים המרובים והזהירות הגדולה הנדרשים לכך.

האם מותר לספר לאדם שפלוגי גזלו או הזיקו? מנקודת מבט אנושית רגילה שלא על פי תורה, היה אדם אומר - 'בוודאי שמותר, ואפילו חובה!'... אולם התורה מציבה בפנינו רשימת תנאים ארוכה: שהדבר יהיה ברור מעבר לכל ספק, שהמספר יצמד לעובדות כהווייתן ללא כל הוספות; שהמספר יתכוון לתועלת - ושתהיה אכן תועלת בפועל להשבת הגזלה מסיפור הדברים; שאי אפשר יהיה להחזיר לנגזל או לניזק את רכושו באופן אחר; שלאותו פלוגי לא ייגרם מכך הפסד ורעה מעבר למה שהיה מגיע לו בדין תורה; והתנאי הנוסף - שהמספר יוכיח תחילה את המזיק או הגזלן, ורק אם לא שמע לתוכחתו יכול לספר.

האם הלומד גמרא צריך לומר את פרק 'איזהו מקומן'?



שאמירתן ללא הבנה אינה נחשבת ללימוד. ויש שכתבו, שאף הלומד בכל יום תלמוד בבלי, שיש בו משנה וגמרא, וגם כלולים בו פסוקי המקרא המובאים בגמרא לדרשות ולאסמכתא, וכדומה - צריך לקרוא את פרשת התמיד וללמוד את פרק איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל, משום שלא בכל יום מזדמן לאדם בלימוד הגמרא סוגיא שיש בה גם מקרא ומשנה. [שו"ע נ, א, ומשנ"ב ב; בו"מ דרשו, 3-4]

חכמינו ז"ל אמרו שאדם צריך ללמוד בכל יום מקרא, משנה וגמרא. ולכן הנהיגו הגאונים לומר בכל יום לאחר פרשת התמיד - שהיא המקרא - את פרק המשניות 'איזהו מקומן', ולאחריו את הברייתא 'רבי ישמעאל אומר', הפותחת את מדרש ההלכה 'תורת כהנים', ונחשבת כגמרא. וכדי לקיים באמירות אלו את מאמר חז"ל הנ"ל, חובה על כל מי שבאפשרותו לעשות זאת - לאומרן עם הבנת התוכן, כיון

מה הקשר בין שיר השירים לברכת 'ברוך שאמר'?



וברכה זו נתקנה על פסוקי דזמרה, ולכן, אין להשתוות יותר מ'תוך כדי דיבור' (- שניות ספורות) בין סיום הברכה לתחילת פסוקי דזמרה; ובודאי שאסור להפסיק ביניהם בדיבור. אולם, אם הזדמנה עניית אמן, וכדומה, בין הברכה לפסוקי דזמרה, מותר לענות, כיון שבעניית אמן יש שבח להשי"ת, והוא מעניינו של פסוקי דזמרה, שהם שירי שבח להשי"ת, וממילא אינה נחשבת ל'הפסק'. [שו"ע נא, ב, ומשנ"ב א, ב וד; בו"מ דרשו, 3]

ברכת 'ברוך שאמר' תוקנה על ידי אנשי כנסת הגדולה, שירד אליהם פְּתָב מן השמים, והיה כתוב בו נוסח הברכה, בן שמונים ושבע מילים; ורמז יש לדבר בפסוק שבשיר השירים: "ראשו פְּתָם פֶּז" - 'ראשו', הברכה הראשונה, הפותחת את תפילת שחרית, יש בה 'פז', פ"ז מילים. אולם, הברכה לא הוזכרה בדברי חכמינו ז"ל, ומופיעה לראשונה רק בדברי הגאונים; וראה להלן משמעות הדבר.

מתי מותר לענות אמן רק על שתי ברכות מסוימות?



ברם, אין לענות אמן על ברכות ברוך שאמר וישתבח באמצע אמירת ברכות אלו עצמן, משום שדרגת ה'אמן' שלהן אינה חמורה יותר מהן עצמן. וכמו כן, לאחר אמירת "ברוך אתה ה'" בחתימת ברכות ברוך שאמר וישתבח, עד לסיום הברכה - אין להפסיק אפילו לצורך עניית אמן על ברכות שהוזכרו בדברי חז"ל. [שו"ע נא, ב, ומשנ"ב ב, וביה"ל ד"ה אם, וד"ה ברוך]

כאמור, ברכת 'ברוך שאמר' לא נזכרה בדברי חכמינו ז"ל, וכך גם ברכת 'ישתבח'. ומשום כך, ברכות אלו אינן חמורות כשאר הברכות, שהוזכרו בדברי חז"ל. והיינו, שכל ברכה שהוזכרה בדברי חז"ל, אסור לענות באמצע אמירתה אמן על ברכות אחרות, ואילו באמצע אמירתן של ברכות אלו, ברוך שאמר וישתבח, מותר לענות אמן על כל הברכות, כי דרגת ה'אמן' של ברכות שהוזכרו בדברי חז"ל, חמורה יותר מברכות אלו שלא הוזכרו בדברי חז"ל.

* מנהג כל ישראל מימי קדם, לומר בכל יום את פרשת קרבן התמיד לפני תפילת שחרית, כנגד הקרבת קרבן התמיד של שחרית. ואמירה זו נחשבת כחובה הן לאנשים והן לנשים.
* יש שנהגו להתנועע בתפילת 'שמונה עשרה', על שם הכתוב: "כָּל עֲצֻמוֹתַי תִּאֲמַרְנָה ה' מִי כְמוֹךָ". אולם, יש שכתבו, כי אדרבה, בשעת העמידה לפני המלך ראוי לעמוד ללא תזוזה.
* אסור לקרוא אפילו אות אחת מהתורה שבכתב בעל פה. ונחלקו הפוסקים, אם האיסור הוא לכל אדם, או רק למי שמוציא אחרים ידי חובתם. ודבר השגור בפי כל, מותר לאומרו בעל פה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לעיבד את העורות לסת"ם באמצעות מכונה?



ואכן, יש שנוהגים, שהפיכת העורות בתוך הסיד, במהלך העיבוד - למטרת ספיגה טובה יותר, ולמניעת שקיעת הסיד וריקבון העור במים שיצפו מעליו - נעשית באמצעות מכונה, שהפעלתה נעשית לשמה. ואף אם המכונה מוציאה את העור מהסיד ומחזירה אותו, אין בכך פסול. ולמרות זאת, יש מקום להחמיר בדבר, שכל תהליך העיבוד יתבצע בידי אדם, לשמה.

[משנ"ב לב, כה ר"ל, וביה"ל ט, ד"ה להרמב"ם; ביאורים ומוספים דרשו, 43 ו-50]

כפי שלמדנו, עיבוד העורות לכתובת ספרי תורה, תפילין ומזוזות, צריך להעשות לשמה. ודין זה, אמור ביחס לכל משך זמן העיבוד, אך די בכך שתחילת העיבוד נעשתה לשמה, כיון שאז נחשב כל התהליך כאילו נעשה במפורש לשמה, כיון "שכל העושה, על דעת ראשונה הוא עושה".

ויש אומרים, שאף באופן שהמשך התהליך נעשה על ידי מכונה אוטומטית - די בכך ש'הכוח' הראשון בהפעלת המכונה נעשה לשמה.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?  שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הלוח היומי

י"ט אלול | רבנו יעקב מאורליינש הי"ד, מבעלי התוספות, תלמיד רבנו תם זצ"ל



יארצייט:

ד' אלפים תתקמ"ט: רבנו יעקב מאורליינש הי"ד, מבעלי התוספות, תלמיד רבנו תם זצ"ל.
תכ"ו: רבי ברכיה ברוך ב"ר יצחק אייזיק שפירא זצ"ל, בעל זרע ברוך.
תל"ג: רבי חיים ב"ר ישראל בנבנישתי זצ"ל, בעל כנסת הגדולה ודינא דחיי.
תרל"ו: רבי משולם פייבוש ב"ר נפתלי הירץ הלפרין זצ"ל, האדמו"ר מברעז'אן, תלמיד החוזה מלובלין ובעל שפת אמת.
תרמ"ה: רבי זאב נחום ב"ר אהרון בורנשטיין זצ"ל, האדמו"ר מביאלה, בעל אגודת אזור ואבי האבנ"ז.
תשל"ד: רבי הלל ב"ר חיים אהרון ויטקינד זצ"ל, תלמיד הסבא מנובהרדוק ור"י בית יוסף נובהרדוק (לימים ישיבת בית הלל - ב"ב).
תש"ן: רבי משה צבי אריה ב"ר חיים יחיאל מיכל ביק זצ"ל, בעל חיי משה ממעז'בוז' בורו-פארק.



עצה לשמירת הקבלה

הסבא מקלם אמר: עצה לשמירת הקבלה, לרשום בפנקס את הקבלה ולקרות את הקבלה בלי נדר עד יום הכיפורים הבא ולחפש בלי נדר לקיים ממנה איש איש לפי ערכו.

(כתבי הסבא מקלם - פנקס הקבלות ס"ק כד)

נשתדל לעקוב בכל יום לפני השינה, או בזמן אחר קבוע, האם אנו עומדים בקבלה שקיבלנו על עצמנו, ועדיף לסמן זאת בדף

לפתוח את היום בטוב...



הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il